

ליל ז' ניסן תשצ"ה.

חרש חרש חמקתי לביתה של סבתי. נר נשמה דלק על המזנון, ועיניה האדומות כמו גם ספר התהילים הרטוב, הוכיחו לי שגם חמש עשרה שנה אחרי הפטירה, היא לא התנחמה על סבי זצ"ל.

פניה אורו כשהיא ראתה אותי. "הכנס, נחומי. שב כאן, תברך 'מזונות' על העוגיות לעילוי נשמת סבא, נחום בן ר' יוסף".

מאז שאני זוכר את עצמי, סבתא התייחסה אליי באופן מיוחד. בכל זאת, אני הנכד הראשון שקרוי על שם בעלה.

עד היום פחדתי לשאול את סבתא על נסיבות מותו של סבא נחום. כשפעם שאלתי את אימי, היא השיבה לי כשפניה מתקדרות "זה בגלל הקורונה, נחומי שלי", והרגשתי שהיא מתחמקת מהסבר. לא הבנתי מה זאת הקורונה הזו, חשתי שמסתירים ממני משהו, אולי בגלל רגשות אשמה, או משהו דומה.

אך היום, כשאני מתקרב ליום ההולדת החמש עשרה, החלטתי שאני צריך לדעת בדיוק מה ארע לסבא שאני קרוי על שמו. לא אתן לסובב אותי יותר. לאחר שבירכתי בכוונה, וטעמתי מהעוגיות הטעימות, ניגשתי נחוש למשימה, ופתחתי בשיחה.

"סבתא, אני חושב שכבר גדלתי, ומותר לי לדעת בדיוק איך נפטר סבא, ולמה זה כל כך סודי".

לרגע הסתכלה עלי סבתא במבט מופתע, אך כשראתה את הזיק הנחוש בעיני, הבינה שאני לא הולך לסגת מהמטרה, והחלה לספר בטון שקט:

"היה זה לפני חמש עשרה שנים. בסין הרחוקה החל להתפשט וירוס לא מוכר, שמיד זוהה בשם 'קורונה'. הוא התפשט במימדים אדירים, ותוך שבועות ספורים הדביק כבר למעלה ממאה אלף איש ברוב מדינות העולם".

"במדינת ישראל שר הבריאות היה שר חרדי בשם ר' יעקב ליצמן. הוא חזה למרחוק, והורה על הכנסה לבידוד של כל מי שחזר מהמדינות הנגועות בנגיף, כדי שהדבקה בארצנו הקטנטונת תהיה מינימלית. אלא שדבר לא הועיל, והוירוס כמובן הגיע אלינו. צעדי המנע התחילו בדברים קטנים, אך מהר מאוד הורו ראשי המדינה על השבתה טוטאלית של כל מוסדות החינוך, ואיסור התקהלות של יותר מעשרה אנשים".

"אלא שבציבור החרדי האדישות שלטה ברמה. בתי הכנסת והשטיבלאך רק הפכו לעמוסים וצפופים יותר, כשכל אלו שהורגלו לקום מוקדם בשל עבודתם, הקיצו בשעות מאוחרות מחוסר עבודה. רחובות רבי עקיבא ומלכי ישראל היו עמוסים לעייפה בנשים שניצלו את החופשה הכפויה לקניות לפסח ולכל ימות השנה. בידוד? איסור התקהלות? למי אכפת?"

"גם מוסדות החינוך לבנים, ישיבות, כוללים, המשיכו לפעול כסדרם, כשהמנהלים מורידים מעצמם כל אחריות. אחרי הכל, הרי מי שהגיע מחוץ לארץ נמצא בבידוד, לא? אף אחד לא חשב על אלו שכבר נדבקו בנגיף ואינם מודעים לכך, שהם הולכים ומדביקים כמויות עצומות של אנשים".

"הכל היה נראה טוב ויפה, כולם נהנו מחופשת הפסח המוקדמת, ומצאו את הזמן לספר זה לזה בשטיבל את הבדיחות האחרונות שרצות על חשבון הקורונה".

"ואז התחיל הבום הגדול. מאות אנשים ונשים החלו להרגיש בו זמנית תסמיני מחלה קשה. חום גבוה, השתעלויות והשתנקויות. אנשי מד"א רצו מאחד לשני כדי לאשר את האבחנה של הקורונה, ובתי החולים התמלאו במאות, ואף אלפי חולים, מפה לפה. בכל פעם שהתגלתה אבחנה של חולה קורונה, נשלחו עשרות רופאים ואחיות לבידוד, והמצב בבתי החולים היה קטסטרופלי".

"אתה מבין?" פנתה אלי סבתא בתיה בפנים בוכיות, "כולנו מרגישים אשמים במצב. סבא נחום היה יהודי צדיק. הוא לא קרא עיתונים, וקל וחומר שלא היה חשוף למקורות אחרים. פעמים בודדות הוא היה קורא את המודעות שברחוב. אף אחד לא אמר לו שלא ללמוד ולהתפלל בבית הכנסת. הוא הבין שיש איזה בלאגן בגלל מחלה שמסתובבת, וגם חילקו את המנין לשנים, אבל אף אחד לא עקב לראות שאין יותר מעשרה אנשים בבית הכנסת, מה גם שזה ממש מגוחך, כשיש בשכונה רק בית כנסת אחד, עם מאות משפחות".

"כשהחום שלו עלה, והוא התחיל להתקשות בנשימה, כבר לא היה עם מי לדבר. שעה שלימה התקשרתי למגן דוד אדום! עד שהגיע האמבולנס, התברר שהוא צריך מכונת הנשמה, וזו היתה תפוסה לאנשים צעירים יותר. "את צריכה להבין, גיברת", חיקתה סבתא את מבטאו הרוסי של האח במיון "יש כאן אנשים צעירים יותר, שהחיים שלהם עוד לפניהם, בעלך יצטרך לחכות". והוא חיכה, כן, הוא חיכה. עד הסוף המר". סבתא בלעה את רוקה לרגע, כשפניה שטופות דמע.

"אפילו מניין לא היה בלווייה שלו, מניין! לסבא נחום הצדיק, שלא פספס תפילה בותיקין מימיו, היתה לווייה חטופה, שכמוה התקיימו עוד עשרות בכל יום. לא טהרה, לא תכריכים, שתי שקיות אטומות, ולקבר".

"עכשיו אתה מבין למה אנשים מעדיפים שלא לדבר על זה?!" סיימה סבתא את המונולוג המזעזע.

רעדתי בכל גופי. אני מקווה שאצליח להתאושש מהטראומה שעברה עליי. בכל אופן, נראה שסבתא עדיין לא התאוששה.